

Primljeno/Submitted: 13.3.2023.

Prihvaćeno/Accepted: 25.5.2023.

Stručni rad

Professional paper

JEL Classification: K00

POSTUPAK ZA PRIZNANJE PATENTA U BOSNI I HERCEGOVINI THE PROCEDURE FOR GRANTING PATENTS IN BOSNIA AND HERZEGOVINA

Ajla Junuzović *

Kata Senjak **

SAŽETAK

Patent se priznaje za svaki izum iz bilo koje oblasti tehnike koji je nov, koji ima inventivni nivo i koji se može industrijski primijeniti. Izumima se ne smatraju otkrića, znanstvene teorije i matematičke metode, estetske tvorevine, planovi, pravila i metode za izvedbu razumnih aktivnosti igara ili privrednih aktivnosti, program računara, prikazivanje informacija definirano samim sadržajem tih informacija. Postupak za priznanje, održavanje, prestanak i evidenciju prometa patenta, ujedno i konsenzualnog patenta vodi Institut tačnije Institut za intelektualno vlasništvo Bosne i Hercegovine. Priznanje patenta je postupak složenog karaktera odnosno postupak koji je popraćen različitim koracima. Počinje podnošenjem prijave, a završava rješenjem o priznanju patetna. Središte ovog postupka zauzima formalno ispitivanje prijave odnosno šta to Institut ispituje koje je popraćeno potpunim ispitivanjem. Svaki taj korak je uređen i propisan Zakonom o patentu Bosne i Hercegovine i Pravilnikom o postupku za priznanje patenta i konsenzualnog patetna. Što se tiče troškova vezanih za priznanje patenta snosi ih sam podnosilac zatjeva za priznanje, i ta cijena se razlikuje zbog pojedinih faktora koji će se spomenuti kroz ovaj rad. S obzirom da je Bosna i Hercegovina država koja je dosta složenih i komplikovanih karakteristika od samo političkog i zakonodavnog uređenja, moglo bi se reći da je ovaj postupak ipak izuzetak tome, iz razloga što je tačno i jasno određeno njegovo sprovođenje.

Ključne riječi: patent, izum, prijava, rješenje, priznanje patenta, formalno ispitivanje, Institut za intelektualno vlasništvo BiH.

* Pravni fakultet, Sveučilište/Univerzitet "VITEZ" e-mail: ajla.junuzovic@unvi.edu.ba

** Izvanredni profesor, sutkinja Ustavnog suda Federacije BiH, e-mail: kata.senjak@ustavnisudfbih.ba

ABSTRACT

A patent is granted for any invention from any technical field that is new, has an inventive step, and can be industrially applied. Discoveries, scientific theories and mathematical methods, aesthetic creations, plans, rules and methods for performing mental acts, playing games or doing business, computer programs, and presentations of information as such are not considered inventions. The procedure for granting, maintaining, terminating, and recording the transfer of a patent, as well as a consensual patent, is conducted by the Institute, specifically the Institute for Intellectual Property of Bosnia and Herzegovina. The patent recognition process is a complex procedure that involves various steps. It begins with the filing of an application and ends with a decision on patent recognition. The formal examination of the application, which is accompanied by a complete examination, is at the center of this process. Each of these steps is regulated and prescribed by the Patent Law of Bosnia and Herzegovina and the Regulation on the Procedure for Granting Patents and Consensual Patents. As for the costs associated with patent recognition, they are borne by the applicant for recognition, and the price varies due to various factors that will be mentioned in this paper. Given that Bosnia and Herzegovina is a country with complex and complicated characteristics in terms of its political and legislative system, it could be said that this process is an exception to that, because its implementation is precisely and clearly defined.

Keywords: patent, invention, application, decision, patent recognition, formal examination, Institute for Intellectual Property of Bosnia and Herzegovina

UVOD

Predmet istraživanja ovog rada jeste postupak za priznavanje patenta na području Bosne i Hercegovine. Da bi postupak za priznavanje patentka kao predmet istraživanja bio što jasniji, potrebno je da se ukratko obrati pažnja na pojam patent. Šta je to patent? Odgovor na to bi bio da patent predstavlja oblik pravne zaštite ili subjektivno pravo pronalazača, odnosno pravo kojim se štiti pronalazak iz bilo kojeg područja tehnike. Pronalazak koji bi mogao da bude zaštićen patentom, treba da bude nov; da posjeduje inventivni nivo i da je industrijski primjenljiv. Patent se može zaštititi samo određeni broj godina, a njegovo trajanje jeste 20 godina, dok trajanje konsenzualnog patenta jeste 10 godina od dana podnošenja prijave. Patentno pravo priznaje nadležni organ neke države uz novčanu nadoknadu i vrijedi određeno vrijeme na određenoj teritoriji. Isti pronalazak može biti zaštićen u više zemalja istovremeno pod uslovom da je prijavljen, ispitan i priznat na nacionalnom nivou svake od tih zemalja (<http://www.ipr.gov.ba/bs/stranica/najcesca-pitanja-o-patentu>). Što se tiče samog postupka za priznavanje patenta to je postupak koji prolazi određene korake, a započinje podnošenjem prijave Institutu za intelektualno vlasništvo Bosne i Hercegovine za priznanje patenta. Svaki korak će se detaljno objasniti kroz ovaj rad. Na početku, prijava se podnosi u pisanoj formi direktno ili putem pošte, telefaksa ili na službeni e-mail Instituta pod uslovom da se u roku od 15 dana od njenog prijema u Institut dostavi u pisanom obliku. Na osnovu Zakona o patentu BiH navedeno je da se za svaki pronalazak podnosi se posebna prijava.

1. POKRETANJE POSTUPKA I SADRŽAJ PRIJAVE

Na osnovu (Zakona o patentu BiH) jasno je navedeno da se postupak za priznanje patenta pokreće podnošenjem prijave Institutu. Svaka prijava se u postupak ispitivanja uzima redosljedom njihovog podnošenja. Za svaki izum podnosi se posebna prijava, no međutim jednom prijavom se može zahtijevati zaštita za više izuma, ali "ako su ti izumi međusobno tako povezani da ostvaruju jedinstvenu izumiteljsku zamisao (jedinstvo izuma). Prijava patenta mora biti sastavljena na jednom od jezika koji su u službenoj upotrebi u Bosni i Hercegovini. U slučaju da se tekst prijave podnese na stranom jeziku, Institutu se mora dostaviti prijevod teksta prijave na jednom od jezika koji su u službenoj upotrebi u Bosni i Hercegovini. Što se tiče imena izumitelja nije nužno potrebno da se navodi u zahtjevu za priznanje patenta, no međutim podnosilac prijave je dužan da uz zahtjev najkasnije u roku od 3 mjeseca od datuma podnošenja prijave dostavi Institutu pisanu izjavu izumitelja o tome. Na osnovu (Pravilnika o postupku za priznanje patenta i konsenzualnog patenta) navodi se sadržaj prijave za priznanje patenta koji treba da sadrži:

1. Zahtjev za priznanje patenta (obrazac P-01).
2. Opis pronalaska, koji sadrži:
 - Oblast tehnike na koju se pronalazak odnosi (uz naznaku MKP broja),
 - Tehnički problem za čije se rješenje traži zaštita patentom,
 - Stanje tehnike sa prikazom i analizom poznatih rješenja definisanog tehničkog problema,
 - Izlaganje suštine pronalaska (tako da se tehničko rješenje može razumijeti); navođenje tehničke novosti pronalaska u odnosu na postojeće stanje tehnike),
 - Kratak opis crteža ako ih ima,
 - Detaljan opis najmanje jednog od načina ostvarivanja pronalaska uz navođenje primjera izvođenja i s pozivom na crteže ako postoje,
 - Način primjene pronalaska;
3. Patentne zahtjeve (definiiraju pronalazak isključivo tehničkim karakteristikama)
4. Crteže,
5. Apstrakt (kratak opis suštine pronalaska),
6. Dokaz o uplati troškova prijave (koja uključuje objavu u "Službenom glasniku BiH" i dvije godine održavanja):
 - Za fizička i pravna lica; uplata: 250KM za troškove postupka i 10KM za adm.taksu,
 - Za fizička lica koji su ujedno i pronalazači odobrava se popust od 50%; uplata: 125KM za troškove postupka i 5KM za adm.taksu,
 - Za članove registrovanih udruženja inovatora sa teritorije BiH (obavezno priložiti potvrdu o članstvu) odobrava popust od 90%; uplata: 25KM za troškove postupka i 1KM za adm.taksu,
7. Punomoć za zastupanje ukoliko se prijava podnosi posredstvom predstavnika.

Prijava patenta se podnosi u pisanom obliku, pisana na kompjuteru ili pisačoj mašini, tako da se zahtjev za priznanje patenta podnosi u dva primjerka, a ostali sastojci prijave u jednom primjerku.

(Zakon o patentu BiH član 20.) navodi da sadržaj prijave patenta podrazumijeva:

- a) zahtjev za priznanje patenta,
- b) opis izuma,
- c) jedan ili više patentnih zahtjeva,
- d) crteže na koje se pozivaju opis izuma i patentni zahtjevi,
- e) sažetak.

I na osnovu (Zakona o patentu BiH član 20.) zahtjev za priznanje patenta mora da sadržava:

- a) izričitu naznaku da se zahtijeva priznanje patenta,
- b) naziv izuma koji odražava njegovu bit,
- c) podatke o podnosiocu prijave,
- d) podatke o izumiocu, odnosno napomenu da izumitelj ne želi biti naveden u prijavi.

Detaljno objašnjenje sadržaja navodi se kroz (član 20. Zakona o patentu BiH):

(3) Izum se mora opisom iz stava (1) tačka b) ovog člana otkriti na način dovoljno jasan i detaljan, tako da ga stručnjak iz odgovarajuće oblasti može izvesti. Ako se izum odnosi na živi biološki materijal i ako ga nije moguće primijeniti na osnovu opisa izuma, smatrat će se da opis izuma ispunjava uslov iz ovog stava ako je uzorak prirodno obnovljivog živog biološkog materijala deponiran u nadležnoj ustanovi najkasnije na datum podnošenja prijave patenta. Pod nadležnom ustanovom iz ovog stava podrazumijeva se ustanova koja je određena na osnovu Budimpeštanskog sporazuma o priznanju depozita mikroorganizama s ciljem postupka patentiranja, zaključenog 1977. godine, revidiranog 1980. godine.

(4) Patentnim zahtjevima iz stava (1) tačka c) ovog člana određuju se obim i predmet zaštite izuma. Oni moraju biti jasni, sažeti i u cijelosti potkrijepljeni opisom izuma i crtežima ako postoje. Patentni zahtjevi mogu biti nezavisni i zavisni. Nezavisni patentni zahtjevi sadržavaju nova bitna obilježja izuma. Zavisni patentni zahtjevi sadržavaju specifična obilježja izuma koji je određen u nezavisnom ili drugom zavisnom patentnom zahtjevu.

(5) Sažetak iz stava (1) tačka e) ovog člana je kratak sadržaj suštine izuma koji služi isključivo u svrhu tehničkog informiranja i nema uticaja na obim tražene zaštite.

(6) Smatra se da je prijava patenta uredna ako zadovoljava uslove iz stava (1) ovog člana.

(7) Sastojci prijave patenta navedeni u stavu (1) tač. b) do e) ovog člana smatraju se tekstem prijave.

(8) Sastojci iz stava (1) ovog člana i dodaci koji se dostavljaju uz prijavu podnose se na način i u broju primjeraka koji su određeni provedbenim propisom.

2. PRAVO PRVENSTVA

Kako bi se ispunili procesnopravni uvjeti, podnositelj prijave patenta koji se u BiH namjerava koristiti pravom prvenstva dužan je sukladno (čl. 26. ZP), Institutu podnijeti:

- a) zahtjev za priznanje prava prvenstva koji sadržava bitne podatke o prvoj prijavi čije se prvenstvo zahtijeva, najkasnije do isteka roka od dva mjeseca od datuma podnošenja prijave u Bosni i Hercegovini i
- b) prijepis prve prijave ovjeren od nadležnog organa države članice Pariške unije ili članice WTO-a u kojoj je ili za koju je prijava podnesena najkasnije do isteka roka od tri mjeseca od datuma podnošenja zahtjeva za priznanje prava prvenstva, ili

četiri mjeseca od datuma podnošenja prijave patenta u BiH, ili 16 mjeseci od najranijeg datuma zahtijevanih prvenstava, zavisno od toga koji od navedenih rokova ranije istječe.

Ako je prijava patenta za koju se zahtijeva pravo prvenstva iz prve prijave podnesena na datum koji je kasniji od datuma na koji istječe period prvenstva iz (čl. 25. st. 1. ZP), podnositelj prijave patenta može podnijeti zahtjev za obnavljanje prava prvenstva. Institut će usvojiti zahtjev za obnavljanje prava prvenstva pod uvjetom da podnositelj:

- a) navede razloge koji potvrđuju da je do propuštanja roka u kojem se priznaje period prvenstva došlo usprkos dužnoj pažnji koju su zahtijevale okolnosti i
- b) plati takse i troškove postupka.

Zahtjev za priznanje prava prvenstva može se odnositi samo na ona obilježja izuma koja su sadržana u prvoj prijavi ili prijavama čije se prvenstvo zahtijeva. U skladu s (čl. 27. ZP), podnositelj prijave patenta može podnijeti zahtjev za ispravak ili dopunu zahtjeva za priznanje prava prvenstva u roku od 16 mjeseci od datuma prava prvenstva ili, ako bi ispravak ili dopuna prouzrokovala promjenu datuma prava prvenstva, u roku od 16 mjeseci od tako promijenjenog datuma prvenstva, koje god od šesnaestomjesečnog perioda istječe prije, pod uvjetom da je takav zahtjev podnesen u roku od četiri mjeseca od datuma podnošenja prijave patenta (<https://wipolex-res.wipo.int/edocs/lexdocs/laws/hr/ba/ba013hr.html>). Jurković, Pehar, Vidić (2019) su ustanovili da ako je radi ispravke ili dopune zahtjeva za priznanje prava prvenstva promijenjen datum prava prvenstva koje se zahtijeva, rokovi se računaju od promijenjenog datuma prvenstva.

3. FORMALNO ISPITIVANJE PRIJAVE

Uređeno (Zakonom o patentu BiH, član 32.) formalno ispitivanje prijave podrazumijeva ispitivanje od strane Instituta vezano za to:

- a) da li prijava ispunjava uslove za priznanje datuma podnošenja iz člana 22. ovog zakona,
- b) da li su plaćene taksa i troškovi postupka za podnošenje prijave u skladu sa članom 15. ovog zakona za podnošenje prijave,
- c) da li je podnesen prijevod prijave na jednom od jezika koji su u službenoj upotrebi u Bosni i Hercegovini, ako je prijava sastavljena na stranom jeziku,
- d) da li su podneseni crteži iz člana 20. stav (1) tačka d) ovog zakona,
- e) da li zastupa podnosioca prijave iz člana 5. stav (3) ovog zakona lice koje se može baviti zastupanjem u skladu s članom 5. stav (1) ovog zakona.

Jurković i sur. (2019), novijim istraživanjima su ukazali na to da se prijava patenta zaprima na Protokol Instituta. Administrativno osoblje će na dokumente upisati datum, sat i klasifikacijski broj upravnog spisa. U bazu podataka unose se podaci o podnositelju prijave i vrsti predmeta. Podnositelj odmah dobiva potvrdu o podnošenju dokumenata koji su navodna patentna prijava. Odsjek za patente Instituta će sve dokumente koji čine prijavu patenta skenirati i pohraniti u PDF-formatu u baze podataka Instituta. Nakon što referent utvrdi kako prijava ispunjava uvjete za utvrđivanje datuma podnošenja, dodijelit će joj broj, o čemu se izdaje zaključak kojim se utvrđuje datum podnošenja prijave patenta. Potom će se prijava

kojom je zaključkom utvrđen datum podnošenja upisati u Registar prijave patenata sukladno čl. 33. st. 1. ZP. Da bi došlo do objavljivanja prijave patenta provodi se ispitivanje pretpostavki na osnovu koji se utvrđuje da li prijava ispunjava uvjete kao što su: sadržavanje svih dijelova koji su navedeni članom 20. ZP., zatim naznačenost izumitelja, da li je podnesen uredan zahtjev za priznanje prava prvenstva, ako je priznanje prava prvenstva zahtjevano.

Jurković i sur. (2019) dalje ukazuju na to da ako prijava ima formalne nedostatke, te ne ispunjava uvjete za priznanje datuma podnošenja, Institut poziva podnosioca da u roku od mjesec dana od dana primanja poziva ukloni te nedostatke. Ako ne postupi u skladu s pozivom Instituta u navedenom roku, prijava patenta odbacuje se zaključkom. Ako podnositelj ukloni nedostatke u roku, Institut donosi zaključak kojim se datum primanja zahtijevanih ispravaka utvrđuje kao datum podnošenja prijave patenta.

Na osnovu (Zakona o patentu BiH, član 37.)

(1) Prijava patenta, za koju je ispitivanjem utvrđeno da ispunjava sve uslove iz člana 35. ovog zakona, o čemu Institut donosi zaključak, objavljuje se u "Službenom glasniku Instituta" (u daljnjem tekstu: službeno glasilo) nakon isteka 18 mjeseci od datuma podnošenja, odnosno od datuma priznatog prava prvenstva, čime postaje dostupna javnosti.

(2) Prijava patenta iz stava (1) ovog člana može se objaviti na zahtjev podnosioca i prije isteka navedenog roka, ali ne prije isteka roka od tri mjeseca od datuma podnošenja Institutu.

(3) Prijava patenta koja je, uprkos tome što je bila povučena ili se smatrala povučenom, objavljena ili na koji drugi način od Instituta učinjena dostupnom javnosti, ne ulazi u stanje tehnike.

(4) Sadržaj objavljivanja prijave patenta bliže se uređuje provedbenim propisom.

4. POSTUPAK POTPUNOG ISPITIVANJA PRIJAVE

Postupak potpunog ispitivanja prijave podrazumijeva postojanost izuma odnosno da li izum zadovoljava sve uslove za priznanje patenta, tj. da li je predmet prijave izum. Takve uslove navodi (Zakon o patentu BiH, članom 39.) koji glase:

- a) koji nije isključen iz zaštite patentom u skladu s članom 6. stav (6), odnosno članom 7. ovog zakona,
- b) koji je u skladu s pravilom o jedinstvu izuma iz člana 18. ovog zakona,
- c) koji je u prijavi otkriven u skladu s članom 20. stav (3) ovog zakona,
- d) koji je nov u skladu s čl. 8. i 9. ovog zakona, ima inventivni nivo u skladu s čl. 10. ovog zakona i koji je industrijski primjenjiv u skladu s članom 11. ovog zakona.

Miladinović (2013) izjavljuje da je postupak potpunog ispitivanja najsloženiji dio postupka. Marković i Popović (2015) zaključuju da se potpunim ispitivanjem prijave patenta utvrđuje da li izum zadovoljava sve uvjete za priznanje patenta, tj. je li predmet prijave izum: izum u smislu ZP, izum koji nije izuzet iz patentne zaštite, u skladu s pravilom o jedinstvu izuma, dostatno jasan i potpuno opisan kako bi ga stručnjak mogao izvesti (primijeniti), koji je nov, ima inventivnu razinu i je li industrijski primjenjiv. Zahtjev za priznanje patenta prihvaćanjem rezultata potpunog ispitivanja priznatog patenta u skladu s čl. 38., st. 1. toč. (b) ZP može se podnijeti samo ako je prijava patenta za isti izum podnesena jednom ili većem broju patentnih ureda. Podnositelj tog zahtjeva obavezan je uz zahtjev priložiti potpisanu izjavu da će dokaz o rezultatu postupka potpunog ispitivanja provedenog u jednom od tih ureda

dostaviti u roku od šest mjeseci od dana priznanja patenta od tog ureda, a najkasnije pet godina od datuma podnošenja zahtjeva. Ako podnositelj prijave u određenom roku ne dostavi rezultate provedenog postupka potpunog ispitivanja koji su Institutu dovoljni za donošenje rješenja u pogledu zahtjeva za priznanje patenta, prijava se smatra povučenom i Institut donosi zaključak o obustavljanju postupka izjavljaju Jurković i sur. (2019).

5. PRIZNANJE PATENTA

Rješenje o priznanju zahtjeva ili odbijanju zahtjeva za priznanje patenta detaljno istraženo od strane Jurković i sur. (2019) koji zaključuju da je patent po svojoj je formi upravni akt i mora imati sljedeće sastavne dijelove: uvod, dispozitiv, obrazloženje, uputu o pravnom lijeku, potpis službene osobe i pečat Instituta. Uvod rješenja o priznanju patenta sadrži: naziv upravnog organa koji donosi rješenje, a to je Institut, propis o nadležnosti tog organa, ime stranaka, i njihovih zakonskih zastupnika ili punomoćnika ako ih imaju i kratko označenje predmeta postupka. Dispozitiv rješenja je njegov najvažniji dio. Dispozitivom se rješava o predmetu postupka i on mora biti kratak, jasan i određen, a kada je to potrebno može biti podijeljen u više točaka. Obrazloženje rješenja sadrži: kratko izlaganje zahtjeva stranaka, izvedene dokaze i utvrđeno činjenično stanje, razloge koji su bili odlučujući pri ocjeni dokaza, razloge zbog kojih nije ili jeste uvažen zahtjev stranke, odnosno razloge koji s obzirom na utvrđeno činjenično stanje upućuju na onakvo rješenje kakvo je dano u dispozitivu i pravne propise na temelju kojih je riješena upravna stvar. Uputa o pravnom lijeku služi da se stranka obavijesti može li protiv rješenja izjaviti pravni lijek (žalbu ili tužbu), kome ga izjavljuje, u kojem roku i s kolikom pristojbom predaje. Rješenje potpisuje službena osoba koja ga donosi, a stranci se izdaje u originalu ili ovjerenom prijepisu.

(1) Institut donosi rješenje o priznanju patenta, odnosno konsenzualnog patenta ako prijava patenta, odnosno konsenzualnog patenta na osnovu (Zakona o patentu BiH člana 44.):

- a) zadovoljava sve uslove za priznanje patenta iz člana 39. stav (1) ovog zakona, ili
- b) zadovoljava uslove iz člana 39. stav (1) tač. a), b) i
- c) ovog zakona za dodjelu konsenzualnog patenta i ako nije podnesen prigovor u skladu s članom 42. ovog zakona.

(2) Institut dostavlja podnosiocu tekst prijave patenta za koju namjerava priznati patent i poziva ga da u roku od mjesec dana od dana prijema poziva podnese pisano određenje na dostavljeni tekst patentnih zahtjeva.

(3) Ako podnosilac u roku iz stava (2) ovog člana ne postupi u skladu s pozivom, smatra se kao da je dostavio određenje o slaganju s dostavljenim tekstom i Institut donosi rješenje o priznanju patenta.

(4) Ako podnosilac prijave patenta pravovremeno dostavi Institutu pisano određenje o neslaganju s tekstom prijave iz stava (2) ovog člana, obavezan je navesti razloge i Institutu dostaviti svoj prijedlog izmijenjenog teksta patentnih zahtjeva.

(5) Ako Institut prihvati podnosiocove razloge i izmijenjeni tekst patentnih zahtjeva iz stava (4) ovog člana, donosi rješenje o priznanju patenta prema tekstu patentnih zahtjeva koje je prihvatio.

(6) Institut donosi rješenje iz st. (3) i (5) ovog člana pod uslovom da su plaćeni takse i troškovi postupka u skladu s članom 15. ovog zakona za: održavanje patenta i štampanje objavljivanja patenta.

Jurković i sur. (2019) zaključuju da se podaci iz rješenja o priznanju patenta, odnosno dodjeli konsenzualnog patenta, s datumom donošenja rješenja, upisuju se u Registar patenata koji u elektronskoj formi vodi Institut. Nositelju patenta izdaje se isprava o patentu na njegov zahtjev, a nositelju konsenzualnog patenta izdaje se isprava o konsenzualnom patentu. Također, nositelju patenta može se izdati patentni spis na vlastiti zahtjev. Rješenje o priznanju patenta, odnosno konsenzualnog patenta objavljuje se u službenom glasniku Instituta, koji se izdaje kvartalno. Rješenje o priznanju patenta ima učinak od datuma objave podataka o priznanju u službenom glasniku, čl. 48., st. 1. ZP. Patentna zaštita može se pružiti samo osobi koja je izvršila prijavu svog pronalaska, odnosno patenta (izuma) i ako mu je to pravo priznato po postupku i na način propisan zakonom od nadležnog tijela za patente.

6. PATENTIRANJE NA MEĐUNARODNOM NIVOU

Priznanje patenta na području Bosne i Hercegovine jeste poprilično složen postupak, tako i na međunarodnom nivou priznanje, podnošenje prijave za patentnu zaštitu, dobijanje i održavanje patentnog prava je skup poduhvat. Traženje i održavanje zaštite za samo jedan patent na pojedinim velikim tržištima može koštati od 10 000 US\$ do 100 000 US\$. Kratak pogled na ukupne troškove patentiranja u tri najveća patentna zavoda: Sjedinjene Američke države, Japan i države članice Evropske patentne organizacije (EPC) (iznos se odnosi na evropski patent koji pokriva osam zemalja članica), ukazuje na jedan od razloga što pojedinci i mala i srednja preduzeća ponekad troškove dobijanja patenta smatraju previsokim. Istraživanja je obavila Europska komisija (2000.)

SAD

- Prijem prijave i troškovi pretrage: 645 USD
- Troškovi ispitivanja: Nema podataka
- Takse za odobravanje: 1 135 USD
- Takse za obnavljanje: 2 560 USD
- Troškovi prevođenja: Nema podataka
- Troškovi zastupanja: 5 340 USD
- Ukupno: 9 680 USD

Japan

- Prijem prijave i troškovi pretrage: 197 USD
- Troškovi ispitivanja: 1 030 USD
- Takse za odobravanje: 797 USD
- Takse za obnavljanje: 5 475 USD
- Troškovi prevođenja: Nema podataka
- Troškovi zastupanja: 7 929 USD
- Ukupno: 15 419 USD

EPC

- Prijem prijave i troškovi pretrage: 758 + 498 USD

- Troškovi ispitivanja: 1 340 USD
- Takse za odobravanje: 669 USD
- Takse za obnavljanje: 15 725 USD
- Troškovi prevođenja – u prosjeku: 11 800 USD
- Troškovi zastupanja: 15 920 USD
- Ukupno: 46 810 USD

Idris (2003) je istraživajući troškove patentiranja naveo da je kao jedno moguće rešenje uvođenje sistema koji svakom podnosiocu prijave omogućava besplatan prijem prijave (kao u Ujedinjenom Kraljevstvu). Drugo rešenje je sistem povoljnijih taksi za male entitete kakav postoji u izvesnom broju zemalja, npr. u Kanadi, Filipinima i SAD, ili sistem koji naplaćuje niže takse podnosiocima prijave iz pojedinih zemalja, kao što je slučaj u PCT sistemu. Podnosioci patentnih prijave takođe plaćaju troškove koji se odnose na korištenje usluga patentnih zastupnika. Zastupljanje u ovoj oblasti je postalo potrebno zbog složenosti patentnih dokumenata, zbog razlika patentnim sistemima pojedinih zemalja i zbog potrebe da se udruže odgovarajuća tehnička i pravna stručnost, što doprinosi uspješnijem prolasku patentne prijave kroz sistem. Zatim, Idris (2004) objašnjava kako život jednog patenta počinje sa prijemom prijave za patentnu zaštitu u nacionalnom ili regionalnom patentnom zavodu. Broj zahtjeva za dodjelu patentnih prava (na osnovu broja podnijetih prijave) je značajno porastao u drugoj polovini devedestih godina (npr. od 1994. godine do 1998. godine sa 2 306 840 na 5 806 507 što je porast od 152 procenta. Kako većina patentnih zavoda zahtjeva da se prijave patenata podnose na papiru, primenjuje se Ugovor o saradnji u oblasti patenata (PCT) kako bi se podnosiocima olakšao posao na pripremanju mnogostrukih kopija iste prijave radi podnošenja u patentnim zavodima različitih zemalja. Očekuje se da će Ugovor o patentnom pravu i tekuća nastojanja na uvođenju sistema elektronskog podnošenja prijave dalje smanjiti troškove dobijanja patenta. Uopšteno govoreći, može se napraviti razlika između dvije vrste ispitivanja: formalnog i suštinskog. U formalnom ispitivanju zavod za intelektualnu svojinu provjerava da li prijava ispunjava sve zahteve propisane zakonom, kao i to da li je patent odgovarajuće opisan i da li su uplaćene potrebne takse. U suštinskom ispitivanju detaljno se ispituje sadržaj prijave. Da bi se ustanovilo da li je neki pronalazak nov i stoga patentibilan, pretraživanje stanja tehnike mora biti obuhvatno i temeljno. Idealno, patentni ispitivač bi mogao da uporedi navedeni pronalazak sa cjelokupnom postojećom literaturom u određenoj oblasti tehnike, na svim jezicima, i na osnovu toga da donese zaključak o patentibilnosti navedenog pronalaska.

Idris (2004) ovim putem navodi na koje se to oblasti odnose patentne prijave, a to su različite oblasti kao što su motori sa unustrajnim sagorijevanjem, biotehnoški pronalasci, sportska oprema, elektronski uređaji i muzički instrumenti, da se navedu samo neke. U stvari, u Međunarodnoj klasifikaciji patenata ima 70 000 tehnoloških kategorija (ili grupa) koje pokrivaju sve moguće oblasti pronalazaštva (tehnike). Suštinsko ispitivanje zahteva visoko kvalifikovane ispitivače dobro upoznate sa poslednjim tehnološkim dostignućima u svojoj stručnoj oblasti. U oktobru 2001. godine WIPO je otpočeo savetovanje u cijelom svijetu o strateškom nacrtu daljeg razvoja međunarodnog patentnog sistema. Ta inicijativa poznata kao "WIPO Patent Agenda" okrenuta je iznalaženju rešenja za problem, od dugoročnih do neposrednih posebno krize sa kojom se suočavaju pojedini zavodi noseći se sa sve većim radnim opterećenjima. U Ženevi je WIPO sazvao konferenciju o međunarodnom patentnom sistemu, kako bi se razmotrila WIPO Patent Agenda. Na konferenciji se razgovaralo o glavnim

pitanjima i izazovima s kojima se suočava međunarodni patentni sistem da bi korisnicima sistema imali priliku da ukažu na dalja rješenja i odgovore. Pitanja pokrenuta tokom rasprave uzeta su u obzir u nacrtu koji je Sekretarijat pripremio za Generalnu skupštinu WIPO.

ZAKLJUČAK

Na osnovu ovog rada moguće je zaključiti da postupak priznanja patenta predstavlja dosta složen postupak ali ipak jasno sažet kroz određeni broj koraka. Prvi korak jeste podnošenje prijave Institutu. Ukupni trošak prijave je različit za fizička i pravna lica, kao i za članove registrovanih udruženja inovatora sa teritorije BiH. Nakon podnošenja prijave slijedi formalno ispitivanje prijave koje ispituje da li prijava ispunjava sve uslove za priznanje datuma podnošenja; da li su plaćeni troškovi postupka; da li su podneseni crteži i sl. Nakon formalnog slijedi potpuno ispitivanje prijave kojim se ispituje postojanost izuma tj. da li izum zadovoljava sve uslove za priznanje patenta. Posljednji korak jeste samo priznanje patenta odnosno rješenje o priznanju patenta koje se upisuje u Registar patenata koji u elektronskoj formi vodi Institut. Patent koji se priznaje, dodjeljuje posjeduje vremensko ograničenje, a to je na 20 godina. Nakon rješenja o priznanju patenta slijedi objava u Službenom glasniku Instituta.

LITERATURA

Knjige:

1. European Commission, Commission Proposes in the Creation of a Community patent, July 2000.
2. Idris K., Intelektualna svojina; Moćno sredstvo ekonomskog rasta, Balkan Kult;Beograd, 2003.
3. Marković, Popović, Pravo intelektualne svojine; 2015.
4. Miladinović, Pravo intelektualne svojine, Beograd 2013.
5. Pehar S., Vidić M., Jurković, C., Postupak za priznanje patenta u pravu Bosne i Hercegovine Zbornik radova Pravnog fakulteta Sveučilišta u Mostaru, br. XXVII., 2019.

Internet:

1. Službeni glasnik BiH broj 53/10 ZAKON O PATENTU, https://advokat-prnjavorac.com/zakoni/Zakon_o_patentu.pdf, pristupljeno: 29.03.2023.
2. Pravilnik o postupku za priznanje patenta i konsenzualnog patenta „Službeni glasnik BiH“, broj 105/10., http://www.podaci.net/_gBiH/propis/Pravilnik_o_postupku/P-pppkpa02v10A5.html, pristupljeno: 29.03.2023.
3. Web stranica Instituta za intelektualno vlasništvo Bosne i Hercegovine, <http://www.ipr.gov.ba/bs/stranica/najcesca-pitanja-o-patentu>, pristupljeno dana 27.03.2023.godine
4. Web stranica WIPO, <https://wipolex-res.wipo.int/edocs/lexdocs/laws/hr/ba/ba013hr.html>, pristupljeno 26.03.2023.